

УДК 657:631.162:633.63

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ІНТЕГРАЦІЇ В БУРЯКОЦУКРОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ

Н.В. Дуганець, к.е.н.

Подільський державний аграрно-технічний університет

N. Duganets «Accounting software integration process in the beet-sugar». Integration processes are considered in an agroindustrial complex, forms and directions integration; a purpose and task of creation of integration forming is certain. **Keywords:** integration, agroindustrial complex, co-operation, holding, registration providing.

Н. Дуганець «Учетное обеспечение процесса интеграции в свеклосахарном подкомплексе». Рассмотрены интеграционные процессы в агропромышленном комплексе, формы и направления интеграции; определена значимость создания интеграционных агроформирований, а также рассмотрено учетное обеспечение процесса интеграции в свеклосахарном подкомплексе. **Ключевые слова:** интеграция, агропромышленный комплекс, процесс, агрохолдинг, учетное обеспечение.

Вступ. Ефективність функціонування АПК багато в чому визначається характером системних відносин і налагодженістю стійких зв'язків між суб'єктами аграрного ринку, що об'єктивно виражається у встановленні і динамічному розвитку економічних зв'язків і відносин на основі інтеграції.

Інтеграція агропромислового виробництва – це закономірний процес, обумовлений науково-технічним прогресом, подальшим розвитком і поглибленням суспільного розподілу праці, вдосконаленням економічних відносин, який носить безперервний і багатогранний характер [1, 3].

Постановка задачі. Інтеграційні процеси в агропромисловому виробництві України досліджували багато вітчизняних вчених, а саме П.Саблук, Л.Мельник, В.Бойко, О.Онищенко, П.Макаренко, А.Карпенко, П. Борщевський, Ю. Коваленко, П. Руснак, В.Терещенко, О. Шпичак, В. Бондар, Є. Імас, О. Заєць, М.Коденська, В. Пиркін, В. Поплавський, І.Яремчук та інші. Вивчення результатів досліджень ставить перед нами задачу – визначити основні напрями розвитку агропромислової інтеграції, також розглянути облікове забезпечення процесів інтеграції в бурякоцукровому підкомплексі.

Результати досліджень. Інтеграція – це процес технологічного, економічного й організаційного об'єднання взаємопов'язаних етапів виробництва, заготівлі, зберігання, переробки та доставки до споживача продуктів харчування і предметів споживання із сировини сільськогосподарського походження [2, 14].

Термін “інтеграція” походить від лат. *integratio* - відновлення, виконання, дія. “Інтеграція економічна” являє собою об'єктивний процес, обумовлений розвитком продуктивних сил, один з напрямків зростання розмірів підприємств, поширенням їх зв'язків з галузями та підприємствами, що завершують технологічні процеси у виробництві кінцевої продукції [3, 265].

Значущість агропромислової інтеграції обумовлена тим, що виробництво і доведення до споживача продовольства є в організаційному відношенні складною системою галузей, що включає сільське господарство, заготівку, транспортування, зберігання, переробку і торгівлю.

Основоположне теоретичне і методологічне значення для розвитку теорії агропромислової інтеграції на сучасному етапі розвитку АПК мають положення висунуті В. Пиркінім:

- агропромислова інтеграція є процесом удосконалення організаційно-виробничих структур і економічних взаємин, заснована на об'єднанні в межах одного господарства або цілого регіону сільськогосподарських, промислових і інших видів виробництва і доведення продукції землеробства в товарному вигляді до споживача;

- особливостями агропромислової інтеграції є стабілізація ринкового середовища і підвищення результатів господарювання [4, 2].

Для оптимізації економічних відносин між переробними підприємствами і постачальниками сировини необхідне створення такого агропромислового об'єднання, в основі якого лежатиме забезпечення технічної, організаційно-управлінської, економічної єдності і безперервності етапів виробництва, заготівлі, транспортування, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції.

Проаналізувавши сучасний стан інтеграційних формувань, ми пропонуємо створити агропромислове формування холдингового типу (агрохолдинг) на базі підприємств, які складають єдиний ланцюг окремого продуктового підкомплексу, наприклад, бурякоцукрового виробництва.

В ролі інтегратора проекту можуть виступати крупні переробні підприємства спільно з фінансовими структурами (банк, фінансово-розрахунковий центр) і регіональними органами управління АПК.

Формування агрохолдингу в бурякоцукровому підкомплексі регіону вимагає уточнення пріоритетних завдань. Ці завдання повинні вирішуватися при концентрації уваги до економічних форм управління і їх взаємозв'язків з товарно-грошовими відносинами і ринком в цілому.

Без ефективної системи обліку інтеграція функцій управління не може забезпечувати вирішення завдань, які стоять перед інтегрованим формуванням, так як облік діяльності відокремлених структурних підрозділів ведеться диференційовано, а результат залежить від спільних зусиль.

Через широку територіальну розосередженість господарств, галузевих особливостей управління інтегрованим формуванням потребує побудови такої системи обліку, яка зможе надати інформацію всім рівням управління, виходячи з потреб і якості. Необхідно погоджувати інтереси різних рівнів управління, що забезпечить досягнення високих результатів інтеграції.

Система інформаційного забезпечення управління інтегрованим формуванням зображена на рис. 1.

Керівництвом підприємств третього рівня приймаються тактичні рішення розвитку підприємств у відповідності до стратегії на основі інформації бухгалтерського обліку, показники якого формуються безпосередньо системою, яка відображає галузеві особливості. Виконання завдань, які ставляться перед підприємствами II-го рівня, вимагають відповідної організації обліку, який повинен забезпечити взаємопов'язане відображення господарських процесів у підприємствах III-го рівня, II-го рівня і об'єднання в цілому. Принципи формування інформації системи бухгалтерського обліку не повинні суперечити принципам управління, інакше конфлікт інтересів різних рівнів структур управління неминучий.

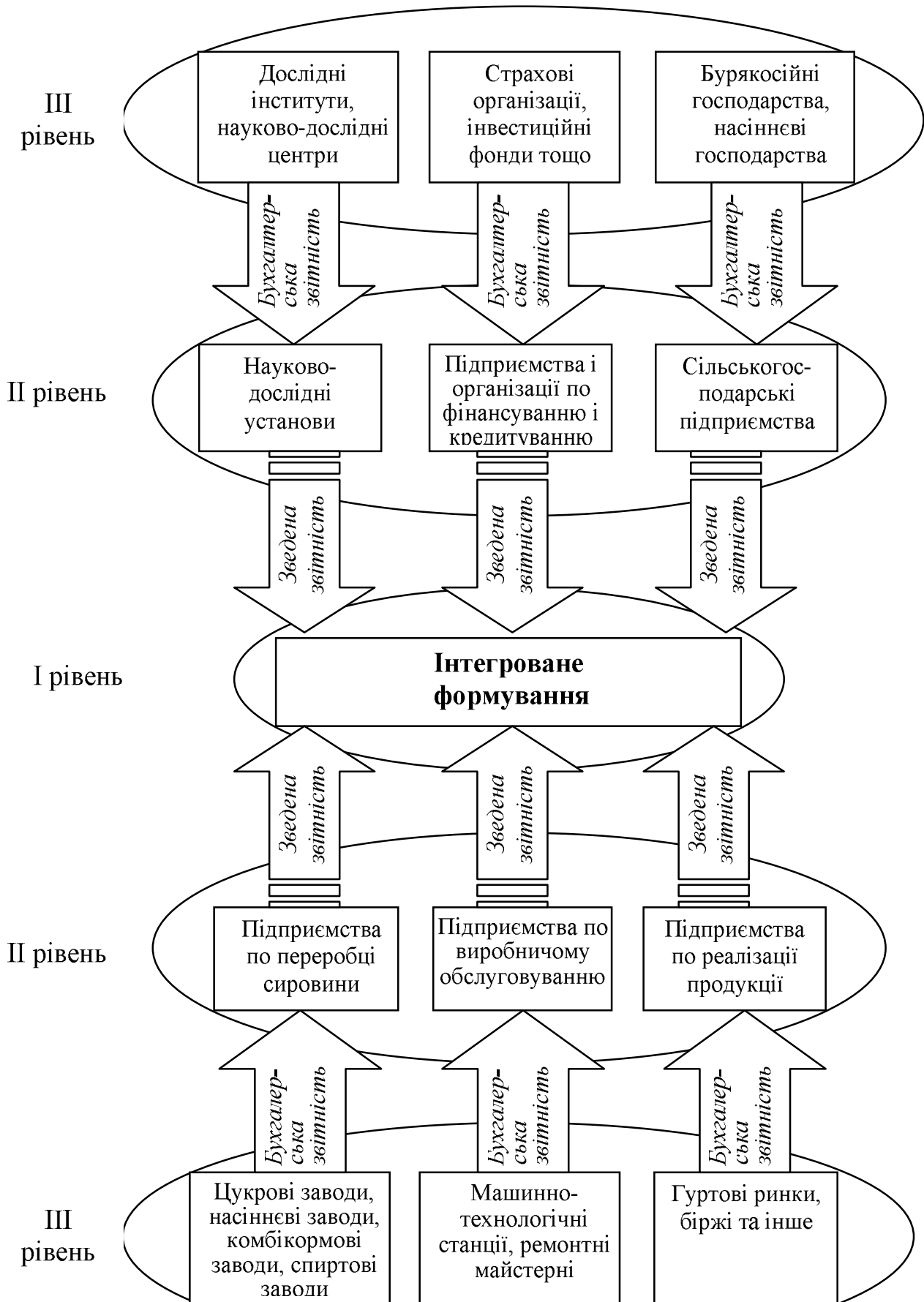

Рис.1. Система інформаційного забезпечення інтегрованих підприємств

Система обліку інтегрованого формування обумовлюється видами діяльності, виходячи з доцільності його функціонування. Всі підприємства III-го рівня здійснюють діяльність, передбачену статутом і положенням про структурний підрозділ.

Формування, що об'єднує діяльність сільськогосподарських підприємств (бурякосіючих господарств), можна назвати агрооб'єднанням, а формування, що об'єднує діяльність підприємств по переробці сільськогосподарської та іншої продукції, можна назвати промисловим об'єднанням.

Інтеграцію підприємств аграрного сектору і переробної промисловості назвемо інтегрованим формуванням.

Кожний об'єкт господарювання веде облік своєї діяльності, керуючись індивідуальними інтересами, проте агрооб'єднання поєднує інтереси інтегрованих сільськогосподарських підприємств з інвестиційними інтересами підприємств переробної промисловості. Тому мета ведення бухгалтерського обліку на аграрному і промисловому об'єднанні набуває конвергентного характеру, що згладжує економічні і соціальні відмінності розвитку підприємств.

Без знання механізмів дії всіх фінансових і правових інструментів неможливо керувати таким об'єднанням. В зв'язку з цим змінюється значення обліку, виникає необхідність вивчення і використання в таких формуваннях основних облікових понять і принципів, які підвищують ефективність, оперативність і аналітичність бухгалтерського обліку. В цих умовах змінюється роль бухгалтерської служби, в задачі якої входить не тільки ведення поточного обліку і складання звітності, але і оперативний аналіз фінансового стану з метою ефективного управління фінансами і ресурсами такого сільськогосподарського або ж промислового підприємства.

Відповідно до п. 5 ст. 8 Закону України від 16.07.1999р. №196 «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», відособлені структурні підрозділи юридичних осіб повинні вести бухгалтерський облік з наступним включенням їх показників у фінансову звітність підприємства [5, с. 8].

Бурякосійні і насінневі господарства, які є відособленими структурними підрозділами агрооб'єднання, а також цукрові заводи, комбікормові заводи, спиртові заводи – промоб'єднання виступають складовою частиною консолідованої системи, що інтегрує діяльність сільськогосподарської і переробної промисловості. Результати роботи суб'єктів інтеграції з боку фінансової діяльності взаємопов'язані і взаємообумовлені і, відповідно, повинні знаходити відображення у звітності. Підсумкові показники їх роботи підлягають консолідації з метою обґрунтування показників, що характеризують ефективність інтеграції.

Порядок складання звітності про консолідовану діяльність в Україні визначає П(С)БО №20 «Консолідована фінансова звітність». Звітність виступає логічним узагальненням поточних облікових показників, які формуються в системі бухгалтерського обліку. Мета звітності полягає в оцінці якості її показників, взаємозв'язку, взаємозалежності і значимості в управлінні підприємством.

Обліково-аналітична робота в інтегрованому формуванні зосереджується на 3-х рівнях:

1) окремо між бурякосіючими господарствами; окремо між насінневими господарствами; окремо між цукровими заводами; окремо між комбікормовими заводами тощо – партнерський рівень;

2) між усіма сільськогосподарськими підприємствами в цілому (агрооб'єднання); також між усіма переробними підприємствами в загальному (промоб'єднання) – зведений рівень – облік, інформація якого в кінці звітнього періоду узагальнюється в зведену звітність;

3) між об'єднаннями і інтегрованим формуванням, звітність про діяльність останнього підлягає консолідації.

Це визначає особливість організації звітності, починаючи від сільськогосподарських підприємств і закінчуючи формуванням показників про діяльність всього інтегрованого формування.

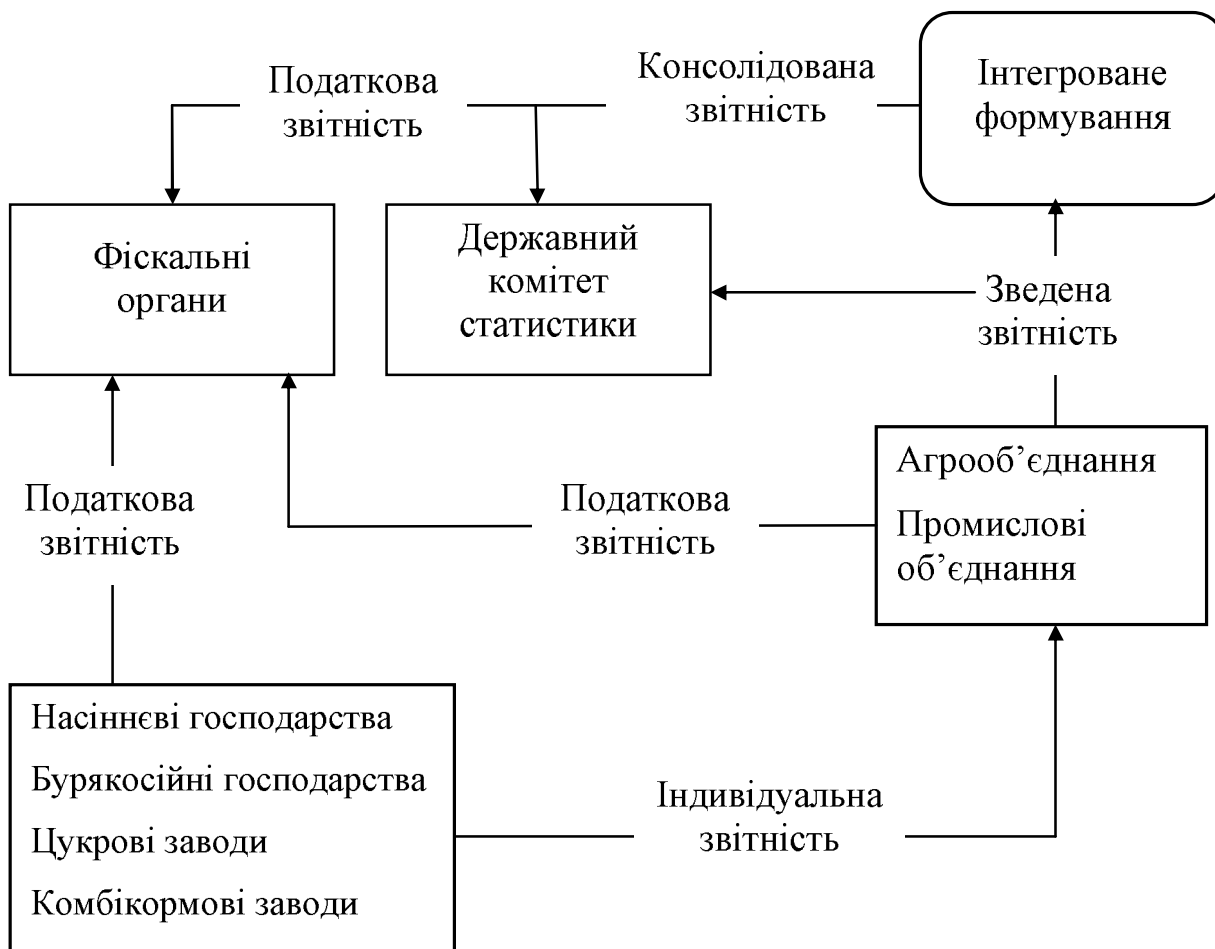

Рис. 2 Рух бухгалтерської звітності в інтегрованому підприємстві

Організація руху фінансової звітності суб'єктів господарювання, яка показана на рис. 2, відповідає діючому законодавству, відповідає вимогам нормативно-правової документації і спрямована на забезпечення інформацією зовнішніх користувачів.

Висновки. Аналіз сучасного стану інтеграційних формувань дозволив визначити найбільш оптимальний вид інтеграції в бурякоцукровому підкомплексі. Нами запропоновано створення агропромислового формування холдингового типу (агрохолдинг) на базі підприємств, які складають єдиний ланцюг бурякоцукрового підкомплексу.

Досліджуючи механізми облікового забезпечення функціонування агрохолдингу, з'ясовано, що бурякосійні і насінневі господарства, які є відособленими структурними підрозділами агрооб'єднання, а також цукрові заводи, комбікормові заводи, спиртові заводи – промоб'єднання